

Anna Kaczmarek

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

ŚWIAT *FASHION*, CZYLI O ANGLICYZMACH MODOWYCH W POLSKIEJ WSPÓŁCZESNEJ PRASIE KOBIECEJ

Zgodnie z założeniami definicyjnymi, będąca tematem niniejszego artykułu moda to ‘styl ubierania się charakterystyczny dla danej epoki, dla określonego terytorium; zespół norm dotyczących zewnętrznego wyglądu człowieka (jego ubioru, obuwia, fryzury), panujących, lansowanych przez pewien czas’ [SJP: 199]¹. Biorąc pod uwagę niezbyt bogatą literaturę językoznawczą dotyczącą zarówno leksyki związanej z modą odzieżową, jak i problematyki mody w ogóle, można by przypuszczać, że nie jest to dziedzina wymagająca szerszych badań lingwistycznych, a nawet – że tego rodzaju tematyka, nierzadko określana mianem błahej i przyziemnej, nie stanowi na tyle poważnego problemu badawczego, by zajmować językoznawców. Nie jest zapewne odosobniony w swych poglądach cytowany przez Bożenę Rejakową Jerzy Szacki, który stwierdził, iż „w odczuciach wielu ludzi moda jest dziedziną nader ograniczoną i taką, która interesuje nade wszystko niezbyt uczone panie” [Rejakowa 2010: 5]. O swoistym, choć niesłusznym marginalizowaniu tego zagadnienia tak pisała już pół wieku temu Alina Dziekońska-Kozłowska:

Przyzwyczajiliśmy się traktować przemiany mody trochę lekceważąco, jako zjawisko powierzchowne. Po wnikliwej analizie można jednak odkryć w nich sens głębszy. W formach ubiorów odbijają się prawie zawsze współczesne kierunki sztuki, ważniejsze wydarzenia kulturalne, obyczaje i psychika ówczesnego człowieka, a ponadto kryzysy gospodarcze, rozwój przemysłu, wojny, demokratyzacja życia społecznego itd. [Dziekońska-Kozłowska 1964: 5].

Złożoność, ale i ważkość kwestii związanych z modą i ubiorem podkreśla również François Boucher:

¹ Trzeba tu zaznaczyć, że choć *Słownik języka polskiego* pod red. M. Szymczaka nie należy do najnowszych źródeł leksykograficznych, zawarta w nim definicja mody jest pełniejsza od tej, którą notuje np. *Wielki słownik języka polskiego* (por. http://www.wsjp.pl/index.php?id_hasla=6066&ind=0&w_szukaj=moda).

Badanie ubioru i jego ewolucji nie może opierać się na oderwanych od siebie przesłankach. Przypisując pojęciu mody wąskie znaczenie – bezustannych zmian podporządkowanych fantazji kreatorów oraz kaprysom użytkowników – zapomina się, zazwyczaj nieświadomie, o złożoności tej ewolucji, dającej się wytłumaczyć tylko ogromną różnorodnością kształtujących ją czynników. [...] Ewolucja ubioru powinna być wszakże wiązana z ogółem zjawisk zachodzących w każdej epoce, której „dominanty” zmieniają się tak w czasie, jak i w przestrzeni. Takie podejście wykazuje, że ani rasa, ani typ etniczny, ani ustrój polityczny, ani artystyczny geniusz projektanta nie prowadzą z osobna do różnorodności ubioru, a jedynie natura cywilizacji i tryb życia [Boucher 2012: 15].

Zatem, jak pisze Rejakowa, „moda to wypadkowa wielu zjawisk społecznych, współkształtujących ogólnie przyjęte zwyczaje, normy, style życia, sama zaś inspirowana jest sztuką, muzyką, architekturą itd., co znajduje swoje odbicie w języku” [Rejakowa 2010: 9]. Wraz z nowymi stylami oraz tendencjami modowymi² pojawia się więc nowe, wzbogacające zasób leksykalny polszczyzny słownictwo, a przede wszystkim, zważywszy na międzynarodowy charakter mody, zapożyczenia z innych języków. Zgodnie z ustaleniami Marii Borejszo,

Wśród używanych obecnie nazw ubiorów pochodzenia obcego na pierwsze miejsce wysuwają się zdecydowanie galicyzmy. Mimo kolejnych zmian orientacji kulturowych i stopniowego wygasania wpływów francuskich w ciągu XIX i XX wieku oddziaływanie języka francuskiego na polszczyznę w dziedzinie mody trzeba uznać za najbardziej znaczące i trwałe. Paryż od kilku stuleci był i pozostaje nadal niekwestionowaną stolicą europejskiej i światowej mody, chociaż w ostatnich czasach konkurencją w tej dziedzinie stają się dla Francji w coraz większym stopniu włoskie i angielskie domy mody, a także moda amerykańska. Na drugie miejsce po zapożyczeniach francuskich wysunęły się w kilku ostatnich dziesięcioleciach pożyczki angielskie, których liczba i zakres tematyczny gwałtownie się rozszerzyły [Borejszo 2001: 73–74].

Niekwestionowanego wpływu angielszczyzny na język polski należy upatrywać przede wszystkim w globalizacji, która według Kazimierza Ożoga „oznacza dzisiaj coraz częściej amerykańizację, tzn. dominację we współczesnym świecie gospodarczych reguł gry rynkowej na modłę amerykańską, dominację kultury amerykańskiej i języka angielskiego w wersji amerykańskiej” [Ożóg 2002: 10]. Choć ten nagły wzrost zapożyczeń po 1989 r. dotyczył początkowo leksyki specjalistycznej oraz socjolektalnej, ekspansja anglicyzmów bardzo szybko objęła

² O przymiotniku *modowy*, użytym także w tytule tego artykułu, pisał m.in. Jan Miodek w „Gazecie Wyborczej”: „od dłuższego czasu rekordy popularności bije pytanie użytkowników polszczyzny o poprawnościowy status przymiotnika *modowy*. [...] A że jest tworem nowym, na ogół spotyka się z niechęcią rodaków. Utworzony od podstawy słowotwórczej *moda* za pomocą przyrostka *-owy* musi być jednak pod względem strukturalnym uznany za poprawny [...] Stworzyła go zaś niewątpliwie potrzeba posługiwania się słowem semantycznie różnym od powszechnie znanej postaci *modny*. Ta ostatnia znaczy tyle, co »popularny w jakimś okresie lub miejscu, będący w modzie« [...], »ubierający się według najnowszej mody« [...], przymiotnik *modowy* natomiast kryje w sobie o wiele pojemniejsze treści, sprowadzające się do parafrazy »związany z modą, dotyczący mody, poświęcony modzie«” [Miodek 2014: 46].

także język mediów³, przyczyniając się do wzbogacenia zasobu wyrazów obcych stosowanych m.in. przez dziennikarzy prasowych, również publikujących na łamach prasy kobiecej⁴.

Trudno zatem nie zgodzić się z Rejakową, która stwierdza, że dyskurs o modzie to niewątpliwie interesujący obszar współczesnych mediów – obszar kulturowy, współkształtujący postawy i zachowania odbiorców, także obraz współczesnej kultury masowej, popularnej, „zglobalizowanej”, który można badać jak inne gatunki medialne (dyskurs reklamy prasowej, dyskurs serwisów informacyjnych), tj. jako sposób użycia języka charakterystycznego dla określonej konwencji [Rejakowa 2010: 6–7].

Niezależnie od gatunku czasopisma (prasa należąca do segmentu magazynów *people*, *lifestyle*’owa czy poradnikowa), artykuły związane z tematyką mody odzieżowej stanowią element znaczący, a nierzadko konstytutywny przedstawionych tu periodyków⁵. Co istotne, rodzaj prasy nie wpływa również na frekwencję zapożyczeń angielskich w tekstach – są one wykorzystywane nie tylko do tworzenia samych tytułów czasopism (np. „Joy”, „Women’s Health”, „InStyle”, „Party”, „Shape”), ale też nazw działów (*The Look* (IS), *Cheap & chic*, *Must have* (H), *Fashion jury* (G), *Coctail Party* (P)) oraz tytułów artykułów (*Style of Poland*, *Back to black*, *Meet my boyfriend*, *Pink’s not dead!*), choć ich nadmierna eksploatacja uwidacznia się przede wszystkim w nagminnym, nierzadko motywowanym jedynie snobizmem językowym ich stosowaniu (zarówno zapożyczeń właściwych⁶, jak i anglosemantyzmów oraz kalk strukturalnych)

³ Zdaniem Andrzeja Markowskiego „współcześnie zarzut niepotrzebnego używania wyrazów obcych w środkach upowszechniania informacji, „zalewu wyrazami obcymi, zwłaszcza anglicyzmami”, jest jednym z najczęściej wysuwanych oskarżeń pod adresem języka mediów” [Markowski 2000: 96].

⁴ Zgodnie z ustaleniami Zofii Sokół przyjmuję, iż prasa kobieca to „zespół wydawnictw periodycznych przeznaczonych dla kobiet, co zaznaczone zostało w tytule lub podtytule, programie, treści, sposobie ujęcia tematów, strukturze oraz formie językowej. Prasa taka jest redagowana pod kątem zainteresowań kobiet w zależności od ich wieku, wykształcenia, zawodu, pochodzenia społecznego, środowiska życia i pracy, roli i miejsca w rodzinie i społeczeństwie. Pod względem treści są to najczęściej wydawnictwa wielotematowe, zbliżone do formuły magazynu” [Sokół 1998: 8]. Ten rodzaj czasopism wymaga, co oczywiste, szczegółowszych i wieloaspektowych rozróżnień gatunkowych, o czym wspominam także m.in. w artykule pt. *Wizerunek kobiety w pismach o niej i dla niej w świetle mody na zapożyczenia angielskie* [Kaczmarek, w druku b].

⁵ Analizowany w tym artykule materiał językowy został wyekscerpowany z następujących czasopism: „Cosmopolitan” (C), „Flesz” (F), „Grazia” (G), „Hot. Moda & Shopping” (H), „InStyle” (IS), „Party” (P), „Show” (S) oraz „Twój Styl” (TS), z okresu od stycznia 2013 r. do grudnia 2014 r.

⁶ Przez *anglicyzm* rozumiem, za Elżbietą Mańczak-Wohlfeld, „taką jednostkę leksykalną, która charakteryzuje się fonetyką oraz morfologią angielską i przedostała się z języka angielskiego do polszczyzny. Może to więc być wyraz rdzennie angielski lub też słowo innego pochodzenia, np. łacińskiego, greckiego czy holenderskiego, bądź wywodzące się z tzw. języków egzotycznych, a więc używanych poza Europą, które weszło w skład języka polskiego za pośrednictwem angielszczyzny” [Mańczak-Wohlfeld, red. 2010: 10].

w tekstach artykułów. Nie sposób tu, rzecz jasna, ująć całościowo, tj. wymienić i zanalizować wszystkich zgromadzonych przeze mnie ekscerptów. Jednak bogaty materiał językowy, czyli tak znaczący, choć nierzadko będący przyczyną zakłóceń komunikacyjnych przyrost obcej leksyki, daje możliwość próby stworzenia swoistego słownika angielskiej terminologii modowej występującej w polskiej współczesnej prasie kobiecej. Ponadto, potrzeba, a także i przydatność pewnych rozróżnień definicyjnych i ustaleń terminologicznych wynikać może z faktu, iż znaczna część słownictwa przedstawionego w dalszej części artykułu nie została dotąd odnotowana w źródłach leksykograficznych.

* * *

W drugiej połowie XX w. wieloletnia dominacja Francji w dziedzinie mody zaczęła stopniowo słabnąć, a

w tym samym czasie do współzawodnictwa włączyły się kraje nie mające dotychczas tradycji w dziedzinie ogólnosiwiatowej mody. Odtąd będzie się już mówić o modzie amerykańskiej, włoskiej, japońskiej, belgijskiej czy holenderskiej [Boucher 2012: 427].

Wyznaczane przez projektantów tendencje, jak również ich nierzadko arbitralne sądy rozstrzygające o losach poszczególnych stylów, dotąd mające znaczenie przede wszystkim na gruncie europejskim, nagle zyskały rangę dyktującego trendy głosu o charakterze globalnym. Nie dziwi zatem, że język angielski, uznany powszechnie za język międzynarodowy, a nawet ponadnarodowy [Grybosiova 2003: 175], zdominował nomenklaturę światowej mody. Zważywszy na ciągle aktualną w polskiej kulturze fascynację szeroko rozumianym Zachodem, a także powszechne uznanie angielszczyzny za język prestiżowy, ale i niosący możliwość doświadczenia swego rodzaju „światowości”, zrozumiała wydaje się obecność w omawianej tu prasie kobiecej następujących zapożyczeń:

brand ‘marka produktu’ (SS: 89⁷)

Antipodium, Maiyet, Mary Katrantzou i Sacai to brandy, którym w tym sezonie bacznie się przygląda. (H 12/14/39⁸)

buyerka ‘pani kupiec’

Paryż, kilka sezonów temu. Biegnę zziębnięty na pokaz Vanessy Bruno. Tuż przed wejściem podjeżdża limuzyna, z której wysiadają trzy obłędnie eleganckie kobiety.

⁷ W artykule wykorzystuję następujące źródła definicji zapożyczeń angielskich: *Słownik zapożyczeń angielskich w polszczyźnie* [Mańczak-Wohlfeld, red. 2010] (skrót: SZAwP) oraz *Słowa, słowa... Czy je znasz?* [Smółkowa, red. 2013] (skrót: SS); liczba za skrótem oznacza numer strony. Anglicyzmy nienotowane dotąd w słownikach definiuję na podstawie kontekstów prasowych oraz informacji zamieszczonych w Internecie.

⁸ Liczby w oznaczeniu źródła cytatu oznaczają (w tej kolejności): numer czasopisma, skrót roku wydania oraz stronę, na której znajduje się przytoczony cytat; litera „d” oznacza dodatek do czasopisma.

„Przyjechały buyerki z Bergdorf Goodman” – słyszę w oddali i myślę: że kto? No właśnie: buyerki, czyli tzw. panie kupiec, które odpowiadają za asortyment oraz wizerunek wystaw sklepowych w najbardziej luksusowych domach towarowych świata, od Bloomingdales po Harrodsa. (H 12/14/36)

celebrity stylist ‘osobista stylistka sławnej osoby, której głównym obowiązkiem jest wybranie i dostarczenie klientce strojów na każdą okazję’

Na hasło: celebrity stylist pierwsze nazwisko, które przychodzi do głowy, to Zoe, Rachel Zoe [...] Ale to tylko czubek góry lodowej. Dziś w Hollywood prawie każda aktorka ma własnego „opiekuna stylu”. Oto kto kogo ubiera i na czym to polega. (H 4/14/37)

designer // dizajner⁹ ‘specjalista w zakresie projektowania przedmiotów użytkowych; projektant’ (SZAwP: 60)

Duet czerni i bieli pojawił się wiosną w kolekcjach wszystkich najważniejszych designerów. (F 6/13/57)

Nie chcę mieć czegoś, co zostało wyprodukowane czymś kosztem. Nie obchodzi mnie też, czy coś ma metkę znanego dizajnera. (C 6/14/22)

fashion ‘moda, modowy’

Po raz pierwszy w historii polskiej mody najbardziej pożądanymi projektantami: Gosia Baczyńska, Maciej Zieliński oraz duet Marcin Paprocki i Mariusz Brzozowski, połączyli siły, by wspólnie z T-Mobile przybliżyć szerokiemu gronu odbiorców świat fashion. (TS 6/13/23d)

fashionistka ‘osoba interesująca się modą, znająca najnowsze tendencje, ukazująca tę wiedzę w swych stylizacjach’

W hologramowych szpilkach, metalicznej kreacji lub gwiazdzystej bluzce podbijasz planetę fashionistek. (F 1/13/12)

fashion victim ‘osoba ulegająca nakazom mody w różnych dziedzinach, bezkrytycznie przestrzegająca obowiązujących w nich trendów; ofiara mody’ (SS:199)

Plastikowe puzderko zdradza zainteresowanie modą, ale nie jest zjawiskiem z półeczki „fashion victim”. Edyta ma trendy pod kontrolą. (P 11/13/58)

it girl ‘kobieta należąca do najbardziej znanych przedstawicielek branży mody, m.in. modelek, blogerek, ikon stylu itp.; kobieta, którą chcą naśladować fanki mody’

Wyszukany, cekinowy blezer daje nowe życie białym rurkom i tank topowi. W mig zmienił casualowy zestaw w look szalonej it girl. (C 12/13/16)

trendsetterka ‘znawczyni mody wyznaczająca trendy’

Za to jako rasowa trendsetterka uwielbia styl retro i wie, co nosić, żeby nie przesłodzić. (F 27/12/13)

⁹ W prasie zamiennie funkcjonuje także anglosemantyzm *kreатор* (‘projektant; twórca nowych trendów modowych’): *Zobaczcie, jakie egzotyczne kierunki tym razem zawładnęły wyobraźnią kreatorów.* (H 5/13/32)

Oprócz angielskich leksemów oznaczających osoby związane z branżą modową w tekstach prasowych powszechnie stosuje się zapożyczenia nazywające rodzaj czy styl ubioru oraz jego rozmiar:

basic ‘ubrania stanowiące podstawowe elementy garderoby; klasyczny strój’
Przebijaj w soczystych odcieniach i dodaj wyrazu swoim basicom. (C 6/13/98)

casual ‘nieformalny, swobodny styl ubioru’

To niezwykle mile, że udało mi się podnieść casual do rangi mody na co dzień w fajnym wydaniu. (F 17/14/50)

dress code 1. ‘reguły dotyczące sposobu ubierania się i doboru właściwego stroju’; 2. ‘zasady dotyczące ubioru i wyglądu obowiązującego w firmie’ (SS: 148)

(1) *Już jako mała dziewczynka marzyła o tym, by odwiedzić miejsce, w którym dresscode nie istnieje* (P 5/14/26)

(2) *Nie wiemy, gdzie pracujesz, ale jeśli nie masz ścisłego dress codu, który dopuszcza tylko biel, czerń i granat, to różnorodność jest dozwolona.* (G 4/13/76)

look 1. ‘stylizacja; ubiór’; 2. ‘wizerunek wykreowany przez stylistów; wygląd, styl’ (SS: 332)

(1) *Aktorka ceni wygodę, ale w swoich lookach zawsze przemycą najgorętsze hity sezonu.* (P 18/13/45)

(2) *Modelki zaprezentowały ponad 90 looków w najgorętszych trendach.* (H 6/13/23)

must have ‘dosł. musisz to mieć; element obowiązkowy w danej stylizacji lub niezbędnym w danym sezonie’

Skórzane bransoletki [...] już teraz zostały okrzyknięte modowym „must-have” 2013. (F 1/13/72)

outfit ‘strój, stylizacja, ubiór’

Przejrzyj się w lustrze i jeśli jakkolwiek element twojego outfitu jest kontrowersyjny i wyraźnie odstaje od stylu, jaki preferuje twój szef czy szefowa, zmień go. (C 10/13/82)

oversize ‘za duży; ponad właściwy rozmiar lub o rozmiar za duży’

Już wiadomo, że w sezonie 2013/2014 utrzyma się tendencja oversize’u – ubrania będą przeskalowane, za duże. (TS 3/13/142)

ready-to-wear ‘kolekcje ubrań dostępne w sklepach, pochodzące z produkcji seryjnej, a nie szyte na zamówienie u projektanta czy krawca’

Jesteś zabiegana, ale lubisz dobrze wyglądać? W Solarze znajdziesz mnóstwo propozycji „ready to wear” – prostych i efektownych! (F 7/14/54)

smart casual ‘styl przeznaczony głównie do pracy, swobodniejszy i wygodniejszy niż oficjalny strój biznesowy’

Skórzane spodnie i biały golfik? Anja Rubik udowadnia, że te rzeczy wcale nie muszą się wykluczać! Ten nieformalny „związek” połączyła klasyczna marynarka. To się nazywa smart casual! (P 21/13/78)

total look ‘strój od stóp do głów w jednym kolorze, wzorze lub wykonany z jednego rodzaju tkaniny’

Na wiosnę warto zaopatrzyć się w mocne kolory. Można je nosić w wersji „total look” lub dyskretnej – w postaci dodatków i wykończeń. (F 3/13/44)

Warto zwrócić również uwagę na angielską leksykę związaną z miejscami oraz sposobami robienia zakupów odzieży i wszelkiego rodzaju akcesoriów:

concept store ‘sklep z ideologią i pomysłem, stanowiący alternatywę dla popularnych butików w centrach handlowych; adresowany do wąskiej grupy niszowych klientów, skupia w sobie luksus i stylowy, oryginalny design, charakterystyczny dla danej marki’

Przyjechał także do Warszawy na oficjalne otwarcie nowego concept store’u Stefanel w Galerii Mokotów. (S 2/13/68)

outlet ‘sklep, w którym sprzedaje się markową odzież znanych firm po obniżonych cenach’ (SS: 393)

Ideą outletów jest wyprzedaż starszych kolekcji, nie trzeba obawiać się towaru uszkodzonego czy drugiej jakości. (C 6/13/53)

pop-up shop in. *pop-up store*, dosł. pojawiający się sklep ‘sklep otwierany na krótki okres, zamykany po sprzedaży całego towaru’

Idea „pop-up shopów” nie jest w Polsce jeszcze zbyt popularna. Jednak projektant Łukasz Jemioł chce nas do niej przybliżyć! I dlatego też w łódzkiej Manufakturze otworzył swój butik z kolekcją basic. (P 1/13/69)

private shopping ‘spotkania i zakupy z indywidualnymi klientkami’

Teraz zajęłam się tzw. private shoppingiem (spotkaniami z indywidualnymi klientkami). Bardzo cenię tę pracę i czerpię z niej ogromną satysfakcję. (P 22/13/37)

show room ‘butik, salon, w którym prezentowane są nowe kolekcje znanych stylistów mody, producentów mebli itp.’ (SS: 478)

Poza wybiegiem kolekcje można było oglądać w specjalnie do tego stworzonym show roomie. (IS 5/13/29)

* * *

Anglicyzmy modowe w prasie kobiecej wzbogacają leksykę związaną nie tylko z realiami tworzenia kolekcji przez światowej sławy projektantów czy ekskluzywnymi sesjami zdjęciowym z udziałem top modelek¹⁰. Oprócz zapożyczonych z angielszczyzny określeń tkanin¹¹ i kolorów¹² największą frekwencją tekstową ma

¹⁰ Tu warto wspomnieć również o takich związanych z tą tematyką anglicyzmach prasowych, jak: *backstage, fashion week, front row, modeling*.

¹¹ Mowa tu o takich leksemach, jak: *denim, dżersej, lycra, nubuk, patchwork, polar, stretch, teksas, tweed, welwet*.

¹² Wśród określeń barw znaleźć można m.in.: *baby blue, black&white, blue, dark brown, khaki, navy blue, nude, pink, teal, yellow*. O nazwach kolorów w prasie kobiecej piszę także w artykule

grupa wyrazów obejmująca nazwy poszczególnych elementów odzieży, obuwia oraz wszelkiego rodzaju dodatków i akcesoriów. Są to przykładowo:

beanie ‘czapka ciasno przylegająca do głowy, wykonana z wełny lub akrylu, często mająca z przodu charakterystyczne napisy bądź nadruki’

To bez wątpienia najmodniejszy dodatek sezonu! Gwiazdy chętnie noszą czapki beanie, bo są ciepłe, stylowe i...mogą ukryć złą fryzurę ;) (P 23/13/56)

biker boots // **bikerki** ‘ciężkie motocyklowe buty powyżej kostki, na niewielkim obcasie, z metalowymi klamrami po bokach, zdobione również dżetami i ćwiekami’

Klamra i traperowa podeszwa – biker boots na obcasie, z platformą, która się nie ślizga. (H 1/13/29)

Luźne, lureksowe spodnie z kurtką i bikerkami wyglądają jak dresy. (H 1/13/68)

bomber // **bomber jacket** // **bomberka** ‘kurtka przypominająca model, jaki nosili brytyjscy lotnicy w czasach II wojny światowej’

Oto twój nowy służbowy obowiązek: wyluzuj! Do eleganckiej spódnicy noś najmodniejszy teraz bomber, a do cygaretek skórzaną kurtkę. (F 4/13/36)

Tę modę przypomniał Ryan Gosling, który w filmie „Drive” występował w srebrnym bomber jacket. (H 4/13/96)

Bomberka. Powstała dla amerykańskich pilotów wojskowych. Teraz leć na nią wszyscy. (IS 5/14/52)

creepersy // **creepery** ‘obuwie na grubej podeszwie w kształcie platformy’

Buty creepersy do najpiękniejszych nie należą. A nalepki Hello Kitty wcale nie dodają im urody. W sumie: koszmar, który może się przyśnić w nocy. (P 26/13/98)

Buty na grubej platformie (tzw. creepery) nie są już domeną zbuntowanych nastolatków z Londynu. Pomysł podłapali projektanci i pierwszoligowe gwiazdy. (P 19/13/43)

flapper ‘sukienka z przedłużonym stanem, niepodkreślająca biustu, talii ani bioder, często odkrywająca ramiona, przyozdobiona frędzlami’

Frędzli szukaj też na wieczorowych sukienkach typu flapper, inspirowanych modą lat 20. XX wieku. (F 3/14/46)

lordsy ‘buty niesnurowane, wykonane z miękkiego tworzywa, z charakterystycznym wycięciem po bokach, stanowiące swoiste połączenie balerin moka-synów’

W butach typu lordsy możesz biegać po muzeach od rana do wieczora. (IS 3/13/52)

oksfordy // **oksfordki** // **oxfordki** ‘klasyczne, eleganckie sznurowane buty, ze szpiczastym noskiem, często wykonane z łączonych skór’ (SS: 387)

Pantofelki czy męskie Oksfordy, botki czy motorowe buty? Ogłaszamy stylowy remis: modne są wszystkie. (G 1/13/75)

Oksfordki z niebieskimi wstawkami pasują do cygaretek i koszuli w męskim stylu. (H 3/13/22)

Look retro podkręca oksfordki czy torebka zapinana na bigiel, ale też czerwona szminka i odpowiednio wystylizowana fryzura. (F 4/13/44)

ramoneska ‘krótka, czarna kurtka skórzana zapinana na zamki błyskawiczne’ (SZAwP: 170)

Na okładce Patricia występuje w zwiewnej sukience maxi, którą przełamaliśmy skórzaną ramoneską. (H 6/13/6)

shopper // **shopperka** // **szoperka** ‘torba na zakupy wykonana z tkaniny, noszona na ramieniu, bądź duża, pojemna torebka damska w tymże fasonie’

Duży skórzany shopper to teraz najmodniejsza i najbardziej praktyczna torba. (F 19/13/4)

Żakiet z wcięciem w talii jest klasyczny, szerokie spodnie w stylu japońskim – oryginalne. Jakie dodatki do nich pasują? Mokasyny i torba „shopperka”. (TS 6/14/143)

Torba projektu Justyny Chrabelskiej. „Szoperka” z ozdobną plecionką i w oryginalnym zielono-niebieskim kolorze. (TS 5/14/167)

skorty ‘tzw. spódnicoszorty; nazwa powstała z połączenia angielskich wyrazów *skirt* – spódnica i *shorts* – szorty’

Spódnica czy szorty? Już nie musisz wybierać! Teraz hitem są tzw. skorty. Gwiazdy już je noszą. Teraz twoja kolej! (P 19/13/44)

sneakersy ‘rodzaj obuwia sportowego na grubej gumowej podeszwie, wykonanego ze skóry lub płótna’

Sneakery w odblaskowych kolorach z ukrytym koturnem lub na platformie to idealny pomysł na miejski [...] look. (H 4/13/98)

trencz ‘luźny dwurzędowy płaszcz ściągnięty szerokim paskiem, z patkami i ukośnie naciętymi kieszeniami, wzorowany na wojskowym płaszczu angielskim, noszony w czasie I wojny światowej’ (SZAwP: 219)

Znaki szczególne: beżowy kolor, długość do kolan, pasek w talii. Choć jego nazwa i rodowód sięgają początków XX wieku i wojennych okopów, dziś miejsce trencza jest w kobiecej garderobie. I – podobnie jak mała czarna – odgrywa w niej strategiczną rolę. Jest niezastąpiony w codziennych i wyjątkowych stylizacjach. (H 5/14/90)

weekender ‘pojemna torba damska, w którą można spakować bagaż na weekendowy wyjazd’

Weekendery. Duża, pojemna, najlepiej skórzana... Taka torba to prawdziwa inwestycja! (F 17/13/57)

wellies ‘kalosze’

Marka kultowych kaloszy udowodniła, że to, co przeciwdeszczowe, może być trendy. W Londynie (bo gdzieżby indziej) podczas debiutu Hunter Original modelki chodziły po wodzie w gumowych sztybletach i klasycznych wellies. (H 11/14/86)

Przedstawione tu leksemy stanowią jedynie pewną część zgromadzonego przeze mnie materiału językowego¹³, choć już na podstawie tego fragmentu nietrudno zauważyć, że bardzo liczną grupę tworzą anglicyzmy będące nazwami obuwia¹⁴.

Analizując zebrane słownictwo, można stwierdzić, że znaczący zasób wyrazów generuje imponująca wręcz mnogość istniejących w modzie stylów. Zaprezentuję tu jedynie kilka wybranych przykładów:

hipsterizm ‘styl charakteryzujący się preferowaniem niszowych ubrań i akcesoriów pozostających w estetyce *vintage* oraz odrzucaniem najnowszych trendów’; bycie *hipsterem*, czyli ‘osobą młodą zdecydowanie manifestującą swoją niezależność, stroniącą od mainstreamu, podkreślającą swoją oryginalność i indywidualność’ (SS: 252)

Olga wygląda dobrze, ale to raczej zasługa jej uroku, a nie tej stylizacji, bo jak powiedział pewien piewca polskiego hipsterizmu, „sztuką jest wyglądać, gdy się nie wygląda”. (P 3/13/47)

normcore (połączenie wyrazów *normal* i *hardcore*) ‘styl przejawiający się w lekceważeniu mody i obowiązujących trendów oraz stawianiu w swym ubiorze na wygodę i zwyczajność; bycie tzw. *normalsem*’

Pojęcie „normcore” (połączenie „normal” i „hardcore”) po raz pierwszy zostało użyte rok temu przez agencję K-Hole zajmującą się przewidywaniem trendów. Według niej modne będzie zrezygnowanie z... bycia modnym i ubieranie się jak zwyczajni ludzie. (G 17/14/48)

streetwear // street fashion // street style ‘styl miejski, moda ulicy; styl inspirowany różnorodnością stylizacji spotykanych na wielkomiejskich ulicach’

Wyjątkowa chusta i koronkowy lampas (hit inspirowany streetwearem) przełamały klasyczny charakter garnituru. (F 10/13/39)

W zeszłym roku modowi blogerzy okrzyknęli ją nową ikoną street fashion. Pani kupiec z brytyjskiego domu towarowego Selfridges potrafi zwrócić na siebie uwagę. (H 12/14/37)

Sneakersy na koturnie to nieodłączny element street style’u. Najlepiej, jeśli mają sznurówki w kontrastowym kolorze. (H 3/14/30)

Różnorodność modowych stylów wynika nie tylko z nieustannie zmieniających się trendów, ale także z inspiracji wszelkiego rodzaju gatunkami muzycznymi, subkulturami, wyrażania indywidualności poprzez nawiązywanie w stylizacjach do tendencji obowiązujących w przeszłości, jak również z dowolnego łączenia

¹³ Osobną kategorię mogłyby stanowić chociażby angielskie nazwy typów bielizny (m.in. *bikini, body, bodycon, halter neck, high-waisted, monokini, push-up, string body, stringi, triangle, wonderbra*), nakryć głowy (np. *bejsbolówka, floppy hats, snapback, trilby*), okryć wierzchnich (m.in. *biker coat, cape, flyers, parka*) lub akcesoriów (np. *box bag, cuffsy, torba typu bowling, twin set*).

¹⁴ Wśród innych nazw butów wymienić można jeszcze m.in.: *Chelsea Boots, jazzówki, loafersy, mokasyny, moon boots, runnery, slippersy, trampki* oraz *trapery*, a także te, które powstały w wyniku apelatyzacji, jak np.: *air maxy, conversy, crocksy, huntery, jeffreye, new balance’y, vansy*.

wszystkich możliwych sposobów ubierania się. Ta swoista kreatywność przyczynia się do funkcjonowania w prasie zarówno anglicyzmów nazywających style „podstawowe” (m.in. *country, electro, etno, gangsta, glam, grunge, hip-hop, hippie, pin-up, punk, rock, swag*), jak i niezliczonej ilości kombinacji oraz wariacji na temat tychże stylów (*bohemian rock, city look, dandy look, gothic romantic, hippie punk, modern romantic, new romantic, punk rock, retro romantic, street art, vintage romantic* itp.), co jednocześnie sprawia, że liczba zapożyczeń angielskich w artykułach modowych niepomrotnie wzrasta.

* * *

„Moda jest w modzie!” (Boucher 2012: 430), a słuszność tej obserwacji potwierdza nie tylko stale powiększający się przyrost leksyki angielskiej w analizowanych tu artykułach modowych publikowanych w prasie kobiecej, ale także coraz częstsza obecność mody w mediach w ogóle¹⁵. Niewątpliwym wpływem związanego z tą problematyką zapożyczonego słownictwa na zasób leksykalny polszczyzny pozwala na stwierdzenie, iż tematyka mody odzieżowej, owego tytułowego świata *fashion*, nie jest jedynie błahą i powierzchowną rozrywką dla uciekających przed wyzwaniem intelektualnymi mas, ale nieodłącznym elementem stale ewoluującej kultury. Tym samym zagadnienie to inspiruje do podejmowania wszelkiego rodzaju badań, w tym z dziedziny językoznawczej. Interesujący wydaje się chociażby problem kształtującego się profesjolektu dziennikarzy modowych¹⁶. Ciekawi bowiem odpowiedź na pytanie, czy tak ekspansywne anglicyzmy w tymże języku stanowią jego cechę konstytutywną, czy nadmierne eksploatowanie zapożyczeń jest być może jedynie swego rodzaju strategią redakcyjną mającą na celu uatrakcyjnienie przekazu, nobilitację odbiorcy jako czytelniczki kompetentnej i doskonale odnajdującej się w nomenklaturze światowej mody, co daje jej również poczucie przynależności do międzynarodowej wspólnoty. Równie zajmującym problemem może okazać się próba ukazania sposobów radzenia sobie autorów artykułów z wszechobecną modą na angielski¹⁷, jak chociażby tworzenie polskich ekwiwalentów obcej terminologii, czy charakterystyka zabiegów perswazyjnych stosowanych w tego typu tekstach, a także analiza środków językowych kształtujących wizerunek potencjalnego odbiorcy. Zarówno te, jak i inne, nieporuszone dotąd przez badaczy kwestie związane z językiem współczesnej polskiej prasy kobiecej

¹⁵ Mowa tu m.in. o coraz większej liczbie cieszących się niesłabnącą popularnością takich programów telewizyjnych, jak: *Top Model* (TVN), *Project Runway* (TVN), *Projektanci na start* (Fox Life), *Sablewskiej sposób na modę* (TVN Style), *Shopping Queen* (Polsat Cafe).

¹⁶ O problemie tym piszę także w artykule *Anglicyzmy w artykułach dziennikarzy modowych a kryteria poprawności językowej* [Kaczmarek, w druku a].

¹⁷ O modnych anglicyzmach piszę również w artykule *Moda na anglicyzmy modowe w prasie kobiecej* [Kaczmarek 2014b].

pozwalają na stwierdzenie, iż dalsze badania tychże periodyków powinny być kontynuowane, bowiem dotychczasowe ustalenia nie wyczerpują problematyki szeroko rozumianego języka mody.

Skróty tytułów czasopism

- C – „Cosmopolitan”
- F – „Flesz”
- G – „Grazia”
- H – „Hot. Moda & Shopping”
- IS – „InStyle”
- P – „Party”
- S – „Show”
- TS – „Twój Styl”

Skróty tytułów słowników

- SJP – *Słownik języka polskiego*, red. M. Szymczak, t. 3, Warszawa 1994.
- SS – *Słowa, słowa... Czy je znasz?*, red. T. Smółkowa, Kraków 2013.
- SZAwP – *Słownik zapożyczeń angielskich w polszczyźnie*, red. E. Mańczak-Wohlfeld, Warszawa 2010.

Literatura

- Borejszo M., 2001, *Nazwy ubiorów we współczesnej polszczyźnie*, Poznań.
- Boucher F., 2012, *Historia mody. Dzieje ubiorów od czasów prehistorycznych do końca XX wieku*, Warszawa.
- Dziekońska-Kozłowska A., 1964, *Moda kobieca XX wieku*, Warszawa.
- Grybosiova A., 2003, *Język wtopiony w rzeczywistość*, Katowice.
- Kaczmarek A., 2014a, *Fluo, antracyt i rozlana benzyna, czyli o nazwach kolorów w polskiej współczesnej prasie kobiecej*, „Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Językoznawcza”, t. 21, z. 2, s. 155–166.
- Kaczmarek A., 2014b, *Moda na anglicyzmy modowe w prasie kobiecej* [w:] *Młodzi o języku*, red. M. Kresa, Warszawa, s. 101–110.
- Kaczmarek A., [w druku a], *Anglicyzmy w artykułach dziennikarzy modowych a kryteria poprawności językowej*.
- Kaczmarek A., [w druku b], *Wizerunek kobiety w pismach o niej i dla niej w świetle mody na zapożyczenia angielskie*.
- Mańczak-Wohlfeld E. (red.), 2010, *Słownik zapożyczeń angielskich w polszczyźnie*, Warszawa.
- Markowski A., 2000, *Jawne i ukryte nowsze zapożyczenia leksykalne w mediach* [w:] *Język w mediach masowych*, red. J. Bralczyk i K. Mosiołek-Kłosińska, Warszawa, s. 96–111.
- Miodek J., 2014, *Modowy*, „Gazeta Wyborcza”, nr 271, s. 46.

- Ożóg K., 2002, *Atrakcyjna amerykanizacja w kulturze polskiej i w języku polskim* [w:] *Składnia, stylistyka, struktura tekstu. Księga jubileuszowa dedykowana profesor Teresie Ampel*, red. M. Krauz i K. Ożóg, Rzeszów, s. 18–25.
- Rejakowa B., 2010, *Kulturowe aspekty języka mody*, Lublin.
- Smółkowa T. (red.), 2013, *Słowa, słowa... Czy je znasz?*, Kraków.
- Sokół Z., 1998, *Prasa kobieca w Polsce w latach 1945–1995*, Rzeszów.
- Szymczak M. (red.), 1994, *Słownik języka polskiego*, t. 3, Warszawa.

THE WORLD OF FASHION OR ABOUT THE FASHION ANGLICISMS IN CONTEMPORARY POLISH WOMEN'S PRESS

Summary

The article describes the English borrowings related to the topic of fashion, occurring in contemporary Polish women's magazines. Featured anglicisms are the names of both the people involved with the world of fashion, as well as various pieces of clothing, accessories and clothing styles. In addition, the analysis of this kind vocabulary and women's magazines inspires for further linguistic research, such as those related to the professional language of fashion journalists, authors attempts to cope with fashionable English language or characteristics persuasive measures used in such texts.